یادداشت روز

سه واحد درس علوم سیاسی از حادثه بنزینی

همه به چشم دیدیدم که حملات سایبری و خرابکاری، شوخی‌بردار نیست و در برخی حوزه‌ها ظرفیت تولید «بحران» را نه برای یک شهر که، برای کل کشور دارد. آنچه روز سه‌شنبه، چهارم آبان‌ماه اتفاق افتاد و توزیع سوخت برای مردم را برای ساعاتی در کل کشور با اختلال ایجاد کرد، باید برای خوش‌خیال‌ترین و تنبل‌ترین افراد هم ثابت کرده باشد که مسئله، حملات هکری و خرابکاری «جدی» است. تصورش را بکنید اگر این حمله، به این سرعت و به این خوبی مدیریت نمی‌شد، رسانه ملی اینقدر خوب وارد نمی‌شد و مدیریت افکار عمومی را دشمن در اختیار می‌گرفت؛ چه اتفاقی رخ می‌داد؟! به این هم کمی فکر کنید که اگر چنین حمله‌ای به سایر زیرساخت‌ها که مستقیما با مردم در ارتباطند صورت بگیرد، چه اتفاقی خواهد افتاد؟!

تجربه می‌گوید، پس از هر اتفاقی که افکار عمومی را درگیر می‌کند، باید منتظر سیل شایعات بود و این شایعات در صورتی موثر واقع شده و مخرب می‌شوند که، رسانه‌ای در تراز تلویزیون، حرفه‌ای عمل نکند. اینکه تمام مسئولین دولتی و غیردولتی فورا به صف شده و با سرعت قابل قبولی مشکل را قبل از اینکه تبدیل به بحران شود تا حد بالایی حل کردند نیز، قابل تقدیر است. دیروز آقای رئیسی حتی شخصا به برخی پمپ بنزین‌ها سر زده و با مردم صحبت کردند. این هم حقیقتا قابل تقدیر است. حادثه روز سه‌شنبه حاوی درس‌ها و عبرت‌هایی بود. در این‌باره گفتنی‌هایی هست که طی چند بند به آن می‌پردازیم. تمام بندهای زیر به هم ارتباط دارند و باید با هم دیده شوند. بخوانید:

۱- داشتن شبکه ملی امن و با ثبات «اطلاعات و ارتباطات»، شاید مهم‌ترین درسی است که می‌توان از حادثه روز سه‌شنبه گرفت. این مباحث چون بیشتر فنی است، امثال حقیر به ابعاد و جزئیات آن نمی‌تواند ورود کند اما از اظهارات اهل فن همین‌قدر می‌توان فهمید که، اگر آن بخش از شبکه سوخت‌رسانی کشور که «بومی و داخلی» شده، بومی‌سازی نشده بود، میزان خسارت (اقتصادی، سیاسی، روانی، اجتماعی و حتی امنیتی آن) می‌توانست خیلی بیش از اینها شود. به‌عنوان فقط یک مثال مقامات مسئول می‌گویند، عوامل این اقدام به این دلیل نتوانستند سهمیه کارت مردم را دستکاری کنند که، صرفا آن بخش مربوطه، کاملاً داخلی‌سازی شده بود!

۲- این‌بار هدف حمله (که گفته می‌شود احتمالا از یک کشور خارجی بوده) خیلی واضح و عریان، و مستقیما خود مردم بود. در صورت صحت این احتمال، تعداد کشورهایی که انگیزه چنین حمله‌ای را به کشورمان داشته باشند زیاد نیستند لذا، به راحتی می‌توان حدس زد، چه کسانی پشت آن قرار دارند. آمریکا، رژیم صهیونیستی و عَمَله اَکَره‌های آنها متهمین ردیف اول چنین حمله‌ای هستند. این حمله خیلی واضح نشان داد، دشمن برای رسیدن به اهداف خود، هیچ حد و مرزی نمی‌شناسد و حاضر است مستقیم مردم را هدف قرار دهد. کاری که در تحریم دارو و غذا هم نشان داده بود. حادثه روز سه‌شنبه، سه واحد درس «علوم سیاسی» و «دشمن‌شناسی» هم بود! از راه‌حل‌های موثر کاستن از چنین حملاتی، شناسایی عوامل آن، و پرهزینه کردن چنین غلط‌های زیادی است!

۳- با ورود به قرن ۲۱ و رشد روز افزون علم و به تبع آن تکنولوژی، رفته رفته شکل جنگ‌ها و نبردها نیز تغییر کرده است. با حذف اخلاق از علم، حملات سایبری و ویروس‌ها و بیماری‌های عجیب و غریب و همه‌گیرِ آزمایشگاهی هم وارد حوزه‌های جنگی شده و برخی کشورها بنا به دلایل متعدد از جمله، کم‌هزینه‌تر بودن، موثرتر بودن و فرار راحت‌تر از زیر بار مسئولیت، روی این حوزه سرمایه‌گذاری‌های سنگینی کرده‌اند. حالا دیگر، سرمایه‌گذاری و تقویت روی این حوزه برایشان به اندازه سرمایه‌گذاری در حوزه تجهیزات و تسلیحات نظامی «مهم» و «عقلانی» شده و کشورها دست‌کم برای مقابله با آن خود را آماده می‌کنند. چند سال پیش، وقتی خبر شکست پی‌درپی چند آزمایش موشکی کره شمالی رسانه‌ای شد، برخی کارشناسان غربی نوشتند، آزمایش این موشک‌ها با حملات سایبری به شکست انجامید! مَخلص کلام اینکه، خوب یا بد، کشورهای زیادی روی این حوزه تمرکز کرده و با آن به جنگ موشک‌های دشمن هم می‌روند لذا، برای دفاع در برابر چنین حملاتی هم که شده باید آن را جدی گرفت و در این حوزه سرمایه‌گذاری کرد. امروز داشتن شبکه ملی امن اطلاعات و ارتباطات به اندازه داشتن موشک‌های نقطه‌زن و پهپادهای آنچنانی، مهم شده و نباید با این توهمات که «دنیای فردا دنیای گفتمان است نه دنیای موشک‌ها»، ضرورت حیاتی آن را نادیده گرفت!

۴- گفتیم، وقتی حادثه و اتفاقی ناگهانی، افکار عمومی یک جامعه را به شدت درگیر می‌کند، باید منتظر سیل شایعات بود. برخی برای دیده شدن، برخی برای سوءاستفاده از فضای ایجاد شده و برخی نیز با انگیزه‌های دیگر، شروع به ساختن خبر و بافتن شایعه می‌کنند. مثلا در همین اتفاق بنزینی خودمان، هنوز چند ساعت از وقوع حادثه نگذشته بود که سیل شایعات به راه افتاد. از «می‌خوان بنزین رو گرون کنن» بگیر تا «کار خودشونه. می‌خوان مردم رو اذیت کنن» گفته شد. عده‌ای هم گفتند، کار ماهواره‌های فلان کشور عربی دشمن است! گروهی از جریان‌های سیاسی نیز آن را در حد یک «بهانه برای قطع اینترنت» عنوان کردند! اکنون که در حال مطالعه این نوشته هستید هم این شایعات جریان دارد. جلوی شایعات را شاید نتوان گرفت اما با اقدام به موقع، سریع و هماهنگی و نظم در اطلاع‌رسانی، می‌توان از اثرات سوء آن تا حدی کاست. شاید کمی بی‌نظمی در برخی موضع‌گیری‌ها دیده شده باشد اما روی هم رفته، هم رئیس‌جمهور، هم تلویزیون، هم شهرداری، هم وزارت نفت و هم سایر مسئولین، عملکرد خوبی از خود نشان دادند که اگر خوب نبود، وضعیت می‌شد مثل، وضعیتی که حدود ۶ ماه پیش برای پمپ بنزین‌های آمریکا اتفاق افتاد:

«جمعه ۱۷ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۰، خطوط انتقال سوخت شرکت کولونیال آمریکا مورد حمله یک گروه هکری اروپایی به‌نام «دارک‌ساید» قرار گرفت و از کار افتاد. دو روز بعد وضعیت اضطراری اعلام شد و بایدن گفت از ابعاد احتمالی این حادثه نگران است. هکرها اطلاعات این شبکه را در اختیار گرفته بودند و باج می‌خواستند.

کاری که آمریکایی‌ها کردند این بود. ابتدا کل عملیات این خط لوله را متوقف کردند تا سیستم‌های فناوری اطلاعات پشتیبان این خطوط لوله را از حملات سایبری دامنه‌دارتر بعدی مصون نگه دارند. نتیجه این شد که بیش از ۱۰هزار پمپ‌بنزین در سراسر جنوب شرقی آمریکا به‌ویژه کارولینا، ویرجینیا و جورجیا با کمبود سوخت مواجه شدند. کاهش سوخت بیش از یک هفته ادامه یافت. شرکت مجبور شد ۵ میلیون دلار به هکرها باج دهد! قیمت متوسط هر گالن بنزین به ۳ دلار افزایش یافت؛ قیمتی که از نوامبر ۲۰۱۴ تا آن موقع در این کشور تجربه نشده بود. صفوف طولانی در پمپ‌بنزین‌ها، ذخیره بنزین در پلاستیک، زد و خوردها میان رانندگان در برخی ایالت‌ها، قطع برق در ایالت میامی و تبعات اجتماعی دیگری که این حمله را در پی داشت؛ سبب شد به‌رغم آنکه گروه هکری دسترسی به سرورهای خود را از دست بدهد و عملاً به باج درخواستی دست نیابد؛ دولت بایدن در نخستین چالش سایبری جدی مردود شود... بد نیست این را هم بدانیم که در سند «راهنمای استراتژیک موقت امنیت ملی آمریکا» که در مارس ۲۰۲۱ منتشر شده، تصریح شده است که تهدیدهایی مانند بیماری‌های همه‌گیر، حملات سایبری و اطلاعات گمراه‌کننده هیچ مرز و دیواری نمی‌شناسند و پرداختن به آنها از اولویت‌های امنیت ملی آمریکاست!

جعفر بلوری

گزارش خبری تحلیلی کیهان از اخلال در جایگاه‌های سوخت

تدبیر دولت و اعتماد مردم نقشه دشمن را نقش بر آب کرد

سرویس سیاسی-

طراحان اخلال سایبری در سامانه سوخت اگرچه برای ملت و دولت زحمت درست کردند اما از درایت، همدلی و اهتمام همین مردم و دولت تودهنی خوردند. دشمن، خباثتش را نشان داد؛ اما آرزویش بر عکس از آب در آمد.

آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی رئیس‌جمهور پیش از ظهر دیروز (چهارشنبه) سخنرانی خود در نشست همسایگان افغانستان را لغو و به منظور بررسی آخرین وضع عملیاتی کردن جایگاه‌های عرضه سوخت در سراسر کشور و بررسی اختلال پیش‌آمده در سامانه هوشمند سوخت به صورت سرزده در وزارت نفت حضور یافت. رئیس‌جمهور افزود: لازم است همه دستگاه‌ها در مقابل حملات احتمالی دشمن آمادگی داشته باشند، از وزیر نفت و مجموعه کارکنان وزارت نفت برای سرعت عمل در فعال‌سازی جایگاه‌ها تشکر می‌کنم. رئیسی همچنین بدون اطلاع قبلی و به صورت کاملا سرزده به جایگاه سوخت میدان فردوسی رفت و در گفت‌وگو با مردم و جایگاه‌داران ضمن تشکر از ارایه خدمات آنها به مردم پس از اختلال ایجاد شده، به صورت میدانی و بی‌واسطه در جریان وضعیت سوخت رسانی به خودروها قرار گرفت.

از مهار حمله سایبری تا بازگشت جایگاه‌های سوخت به مدار

ساعت ۱۱ روز سه‌شنبه (۴ آبان)، رسانه‌ها از قطع توزیع بنزین درجایگاه‌های سوخت سراسر کشور به دلیل «اختلال» در سامانه هوشمند سوخت خبر دادند. بنا به گفته ابوالحسن فیروزآبادی دبیر شورای عالی فضای مجازی اختلال در سیستم‌های چهار هزار و ۳۰۰ جایگاه سوخت رسانی کشور ناشی از یک حمله گسترده سایبری بود که باعث شد تا عرضه بنزین در کشور برای ساعاتی متوقف شود. البته کارشناسان فنی وزارت نفت بلافاصله وارد عمل شدند و با از مدار خارج کردن سامانه هوشمند در پمپ بنزین‌ها، عرضه بنزین آزاد در کشور آغاز شد. در پایان روز سه شنبه نیز به تدریج جایگاه‌هایی در کشور به سامانه هوشمند متصل شدند که امکان استفاده از بنزین یارانه‌ای در آنها نیز فراهم شد.

شایعه گرانی بنزین و تکذیب وزیر کشور

اولین شایعه‌ای که با عدم عرضه نفت در جایگاه‌های سوخت دهان به دهان چرخید و حتی به فضای مجازی نیز رسید، بحث گرانی بنزین بود.

گرانی بنزین البته در چند روز گذشته نیز خبرساز شده بود و برخی کانال‌ها در فضای مجازی از تک نرخی شدن بنزین و رسیدن قیمت تا ۱۴ هزار تومان خبر داده بودند. موضوعی که البته بارها تکذیب شد.

در این مورد نیز وزیر کشور اختلال در برخی از پمپ‌های‌بنزین را ناشی از اشکال فنی و سامانه‌ای عنوان کرد و گفت که این مشکل به زودی رفع می‌شود.

احمد وحیدی درباره اختلال پیش آمده برای برخی پمپ‌های بنزین، گفت: اختلال در ارائه خدمات در برخی از پمپ‌های بنزین ناشی از یک‌اشکال فنی و سامانه‌ای است که به زودی رفع می‌شود.

وزیر کشور با تأکید بر اینکه هیچ برنامه‌ای برای گرانی بنزین وجود ندارد، گفت: مردم هیچ نگرانی نداشته باشند.

حمله‌ای که هشدار داده شده بود

سازمان پدافند غیرعامل کشور در اطلاعیه‌ای اعلام کرد که این سازمان تاکنون دو رزمایش در حوزه وزارت نفت و شرکت‌های تابعه از جمله شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی انجام داده و نتایج از جمله آسیب‌پذیری‌های عمده را جهت برطرف‌سازی به مسئولین ابلاغ کرده است.

این سازمان در واکنش به حمله سایبری در سامانه هوشمند توزیع سوخت، در اطلاعیه‌ای اعلام کرد: اساسا ایمنی، امنیت و دفاع در فضای سایبری امری نسبی است و به میزان سایبری‌شدن زیرساخت‌ها و دارایی‌ها، امکان اختلال در کارکرد خدمات به دلیل حوادث سایبری افزایش می‌یابد.

این سازمان یادآور شد: در حوزه زیرساخت انرژی نیز تاکنون پدافند غیرعامل دو رزمایش در حوزه وزارت نفت و شرکت‌های تابعه از جمله شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی انجام داده و نتایج از جمله آسیب‌پذیری‌های عمده را جهت برطرف‌سازی به مسئولین ابلاغ کرده و در راستای صیانت از حقوق عامه و تاب‌آوری ملی موضوع رفع آسیب‌پذیری‌ها را مکرر پیگیری کرده است. سازمان پدافند غیرعامل کشور خاطرنشان کرد: از ابتدای بروز حادثه در سامانه هوشمند توزیع سوخت نیز تیم‌های عملیاتی قرارگاه پدافند سایبری در تعامل با سایر بخش‌های امنیت سایبری کشور به بررسی دلایل بروز اختلال سایبری و کمک به بازگشت کارکرد خدمات جایگاه‌های توزیع سوخت اقدام کردند که در نتیجه خدمات سامانه هوشمند به تدریج درحال بازگشت به حالت اولیه است.

این سازمان در اطلاعیه خود اضافه کرد: همچنین تیم ویژه تحقیقات پدافند سایبری با در نظر گرفتن تمامی احتمالات، در حال تکمیل شواهد فارنزیک منشا اختلال سایبری است که با توجه به حساسیت و تخصصی بودن موضوع نتایج آن پس از تکمیل اطلاع‌رسانی می‌شود.

سازمان پدافند غیرعامل کشور با تذکر مجدد به همه دستگاه‌ها و زیرساخت‌هایی که در آنها رزمایش سایبری برگزار شده است، تصریح کرد: در صورت بروز هر نوع حادثه از محل آسیب‌پذیری‌های اعلام و ابلاغ شده این سازمان، موضوع اختلال در خدمات‌رسانی به مردم و خدشه به اعتبار سایبری کشور را از طریق مراجع قانونی پیگیری می‌کند.

عذرخواهی وزیر نفت از مردم

از سوی دیگر وزیر نفت با عذرخواهی از مردم بابت اختلال پیش آمده در سامانه هوشمند سوخت، گفت: حدود سه هزار جایگاه سوخت فعال هستند و مردم می‌توانند به صورت دستی و خارج از شبکه کارت سوخت، سوخت مورد نیاز را تامین کنند.

«جواد اوجی» با بیان اینکه با این اختلال، سیستم جایگاه‌های سوخت شامل سیستم کارت هوشمند و نازل‌ها از کار افتاد، گفت: برای اینکه مردم برای تهیه سوخت مورد نیاز، دچار مشکل و چالش نشوند تمام جایگاه‌ها آفلاین و دستی به مدار آمد. وزیر نفت تاکید کرد: در ساعات اولیه همکاران و نیروهای صنعت نفت در تمامی جایگاه‌های سراسر کشور فعال شدند و جایگاه به جایگاه رفتند و با تغییر کد در سیستم کارت هوشمند، آن را به حالت دستی درآوردند تا مردم بتوانند به سوخت دسترسی داشته باشند. وی گفت: دشمن قصد داشت با این حرکت به مردم آسیب بزند اما به لطف خدا و همراهی مردم که صبوری کردند و به وزارت نفت اعتماد داشتند خوشبختانه این تیر به سنگ خورد. وزیر نفت با تاکید بر اینکه از مردم عذرخواهی می‌کنم و قول می‌دهیم که شاهد این قضایا در آینده نباشیم، افزود: به تمام متخصصین حوزه IT در ۴ شرکت اصلی وزارت نفت فراخوان داده شده است و همگی مشغول فعالیت هستند. اوجی تاکید کرد: ذخایر بنزین وضعیت بسیار خوبی دارد و به زودی صادرات بنزین و گازوئیل آغاز خواهد شد.

هدف از حمله به سیستم جایگاه سوخت ایجاد اختلال در زندگی مردم بود

از سوی دیگر آیت‌الله رئیسی رئیس‌جمهور نیز در جلسه هیئت دولت با اشاره به حمله سایبری روز سه شنبه به سیستم جایگاه‌های سوخت در کشور، گفت: هدف از این اقدام مختل کردن زندگی مردم بود تا بتوانند به مقاصد مشخص خود برسند.

وی افزود: در این حمله سایبری نه تنها مسئولین دچار سردرگمی نشده بلکه بلافاصله شرایط را مدیریت کردند و مردم نیز آگاهی خود را در مواجهه با این مشکل نشان دادند و با هوشیاری اجازه ندادند که کسی بتواند سوءاستفاده و فرصت‌طلبی کند.

بقیه در صفحه ۱۱

گفت و شنود

غلط کرده!

گفت: روزنامه آمریکایی فارین پالیسی نوشته است نتیجه یک نظرسنجی از نظامیان آمریکایی نشان می‌دهد ۸۶ درصد آنها برای جنگ آمادگی ندارند.

گفتم: پس تکلیف تهدیدهای پی‌درپی روسای جمهور آمریکا علیه ایران چه می‌شود که قمپز در می‌کردند و می‌گفتند گزینه نظامی روی میز است ؟!

گفت: از اول هم معلوم بود قمپز در می‌کنند ولی مدعیان اصلاحات را بگو که چه بادی در گلو می‌انداختند و مردم را از سایه جنگ می‌ترساندند و نسخه تسلیم می‌پیچیدند! حالا که خود آمریکایی‌ها اعتراف کرده‌اند هیچ غلطی از دستشان برنمی‌آید، چه حال و روزی دارند ؟!

گفتم: گماشته یکی از خان‌ها توی قهوه‌خانه روستا می‌نشست و از خان تعریف و تمجید می‌کرد، اما هیچکس به او محل نمی‌گذاشت تا روزی که گفت؛ ارباب من هر شب به آسمان می‌رود! اهل روستا نزد خان رفته و گفتند؛ این لاطائلات چیست که می‌گویی؟ خان گفت؛ من تا دستشویی هم به سختی می‌روم! چه رسد به آسمان! اهل روستا به گماشته خان اعتراض کرده و گفتند اربابت که ادعای تو را انکار می‌کند! گفت؛ غلط کرده! مردک بی‌همه چیز، بعد از اینهمه خدمت فکر آبروی مرا نمی‌کند!

نیویورک‌تایمز:

دولت بایدن در برگرداندن ایران به میز مذاکره مستأصل است

یک روزنامه آمریکایی در یادداشتی نوشت، دولت بایدن همچنان در برگرداندن ایران به میز مذاکره مستأصل است.

برت استفانز، ستون‌نویس روزنامه نیویورک‌تایمز در یادداشتی نوشت، جایگاه جهانی آمریکا به لرزه درآمده است و در حال فرو ریختن است.

در ادامه این یادداشت آمده است: دولت بایدن در برگرداندن ایران به میز مذاکره مستأصل است. نیویورک‌تایمز در ادامه نوشت: رئیس‌جمهور در یکی از محوری‌ترین چالش‌های سیاست خارجی نمی‌تواند واقعیت‌ها را به درستی در کنار یکدیگر قرار دهد. در چالش دیگر، نمی‌تواند پیام خود را برساند و در سومین مورد مشخص نیست سیاست منسجمی وجود داشته باشد. در ادامه این یادداشت تاکید شده است: جایگاه آمریکا در جهان به‌عنوان یک متحد قابل اتکا برای دوستان و حریفی جدی برای دشمنان به وضوح به لرزه درآمده است. ریشه‌های این تنزل به سال‌ها قبل بازمی‌گردد و تلاش‌برای یافتن مقصر بی‌انتها خواهد بود اما بایدن با وعده خرد، تجربه و شایستگی انتخاب شد. آیا کسی می‌تواند بگوید چنین چیزهایی را داریم؟

نیویورک‌تایمز در ادامه نوشت: توصیه نهایی به رئیس‌جمهور این است: همین حالا یک تیم امنیت ملی جدید تشکیل بده. مرد بزرگ‌تری باش و افرادی مانند «رابرت گیتس» را در آن دعوت کن.

زاکانی حکم داماد خود را لغو کرد

شهردار تهران حکم صادره برای دامادش را که با واکنش‌های زیادی همراه شده بود، لغو کرد.

در متن نامه علیرضا زاکانی شهردار تهران آمده است: «در برنامه‌ای که به شورای اسلامی شهر تهران ارائه کردم، هوشمندسازی کامل مدیریت شهری آنچنان اهمیت داشت که این حوزه را از ابتدا شخصا به عهده گرفتم. یکپارچه‌سازی و دسترسی به داده‌ها و اطلاعات حساس محرمانه نیازمند ایجاد تمرکز مسئولیت در فردی متخصص و کاملا مورد اعتماد و دارای فهم مشترک در کنار اینجانب بود. آنچنان که این مسئله حتی از برخی مناصب حساس و نظارتی سپرده‌شده به نزدیک‌ترین بستگان مسئولان طراز اول که در ادوار گذشته توصیه و تایید شده بود هم برایم مهم‌تر و حیاتی‌تر بود.» شهردار تهران در ادامه نامه نوشته است: «برای رسمیت بخشیدن و رعایت شفافیت حکم رسمی صادر کردم و برای پرهیز از مضرات احتمالی به دفتر خود دستور دادم هیچ‌گونه اثر استخدامی، مالی و حق امضا بر آن مترتب نباشد. اما این انتصاب به دلیل نسبت فامیلی، موجب شکل‌گیری ابهام و گلایه در برخی دلسوزان انقلاب و دلخوری مردم عزیزتر از جانم شد. مردمی که از ابتدای انقلاب همواره خود را در سنگر جانفشانی و فداکاری برای آنها دیده‌ام.» زاکانی در انتهای نامه خود آورده: «می‌خواهم برای مردم نوکری کنم و شهر با رای و نظر مردم اداره شود. با احترام به نظر این ولی‌نعمتان انقلاب حکم صادره برای آقای حیدری را ملغی می‌کنم.»

خبر ویژه

آدرس تحریف شده افراطیون این بار درباره منشأ فتنه بنزین ۹۸

عضو حزب منحله مشارکت ضمن یک تحریف آشکار و برای فرار از مسئولیت سوء تدبیر بنزینی دولت روحانی در سال ۹۸ مدعی شد این ماجرا زیر سر تصمیم مجلس چهار دوره قبل بود!

خلاف گویی و فرافکنی از مسئولیت پذیری، در میان برخی مقامات دولت سابق و حامیان آن مسبوق به سابقه است. در همین زمینه عباس عبدی درباره سه برابر کردن قیمت بنزین در آبان ۹۸ ادعا کرده؛ «این همان عیدی نحس و فاجعه‌باری است که مجلس هفتم در دی ماه ۱۳۸۳ به مردم داد. سپس اقتصاد را قفل کرد و آثار این قفل در آبان ۹۸ خود را نشان داد».

این ادعا در حالی است که آن قانون با وجود فروش آزادانه نفت و درآمدهای معتنابه آن، دو سال بیشتر دوام نیاورد و پس از آن، قیمت حامل‌های انرژی سالانه افزایش پیدا می‌کرد. به عنوان مثال پس از تصمیم دولت نهم برای «هدفمندسازی یارانه‌ها» و همچنین سهمیه‌بندی بنزین و اجرای کارت سوخت، قیمت بنزین از ۸۰ تومان در سال ۸۴، به ۷۰۰ تومان در سال ۹۲ رسید؛ اما آثار تورمی آن به واسطه پرداخت یارانه‌ها مهار گردید و ضمنا راه قاچاق انبوه و چند ده میلیارد دلاری بنزین بسته شد.

سهمیه‌بندی سوخت تیر ماه ۱۳۸۶ انجام شد؛ بنزین سهمیه‌ای ۱۰۰ تومان و بنزین آزاد ۴۰۰ تومان. مرحله بعدی افزایش قیمت بنزین، ۲۸ آذر ۱۳۸۹ با اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها بود؛ بنزین سهمیه‌ای ۴۰۰ تومان و بنزین آزاد ۷۰۰ تومان. نوبت بعدی افزایش قیمت بنزین هم در سال ۱۳۹۳ در دولت روحانی انجام شد؛ بنزین سهمیه‌ای ۷۰۰ تومان و بنزین آزاد ۱۰۰۰ تومان.

یعنی بر خلاف ادعای سیاسی عباس عبدی، قیمت بنزین افزایش‌های متناوب داشت تا از قیمت منطقه‌ای باز نماند و منتهی به قاچاق انبوه و هدر رفت ده‌ها میلیارد دلار نشود.

اما با تک نرخی شدن بنزین در سال ۱۳۹۴ به قیمت ۱۰۰۰ تومان، پرونده بنزین سهمیه‌ای بسته شد. هدف دولت از این رویکرد مسرفانه (اجازه دریافت سوخت بدون سقف و محدودیت)، القای گشایش پسا برجامی بود.

به روایت سال۹۸ روزنامه دولتی ایران، خروجی این روند در طول چهار سال، ۱۴۴ هزار میلیارد تومان قاچاق، و بالغ بر ۱۵ میلیون مصرف بیشتر در سال بود. و این در حالی بود که بر اساس ماده ۳۹ قانون برنامه ششم، به دولت اجازه داده شده بود تا سال ۱۴۰۰، قیمت حامل‌های انرژی از جمله بنزین را به ۹۰ درصد قیمت فوب خلیج‌فارس برساند. در سال ۱۳۹۶ هم مجلس اجازه داد دولت قیمت بنزین را به ۱۵۰۰ تومان افزایش دهد، اما دولت این مصوبه را اجرا نکرد تا اینکه در سال ۹۸ همزمان با تشدید مضیقه‌های درآمدی و قاچاق گسترده سوخت، تصمیم گرفت قیمت را در یک شب، سه برابر کند. این البته دلایل اقتصادی آن تصمیم گیری بدون تدارک و تدبیر، و شوک حاصل از آن است. اما محمد جواد روح سردبیر نشریه صدا (ارگان حزب اتحاد ملت)، ۱۶ آذر ۱۳۹۸ درباره عامل سیاسی آن شوک‌دهی به مردم، به سایت انصاف‌نیوز گفت:

«چرا روحانی چهار روز قبل از گرانی بنزین آنگونه سخنرانی می‌کند؟ کدام رئیس‌جمهور اعلام کرده بود که فلان قدر کسری بودجه داریم؟ آقای روحانی در یزد از کسری بودجه گفت و یکسری حملات هم به رئیسی انجام داد. همین روش را در کرمان به شکلی دیگر ادامه داد. مهم‌تر از همه اینها اعلام کرد به توافقات پشت پرده هم پایبند است؛ همه اینها، یعنی روحانی می‌خواهد به هر قیمتی شده، دوباره با آمریکا مذاکره کند. اینجا بود که قمار کرد. وقتی دید چیزی دستش ندارد، بنزین را گران کرد تا جامعه به شرایط اقتصادی واکنش نشان دهد؛ فشار از پایین اتفاق بیفتد تا در بالا چانه‌زنی کنند که مذاکره انجام شود. می‌گویند وزیر اطلاعات در جلسه دولت هشدار داده اگر بنزین را گران کنید، جامعه به‌هم می‌ریزد و روحانی خندیده است. اینکه می گویند گران کردن بنزین تصمیم غیر کارشناسی و اطلاع رسانی آن هم غلط بوده؛ اتفاقاً از نظر روحانی، تصمیم هم کارشناسی بوده و هم نحوه اطلاع‌رسانی- در واقع اطلاع نرسانی- درست بوده تا جامعه بیشتر عصبانی شود»!

عصبانیت BBC از نظرسنجی گالوپ و مقبولیت بالای رئیسی در ایران

انتشار نتایج نظرسنجی موسسه آمریکایی گالوپ درباره رضایت ۷۲ درصدی مردم ایران از عملکرد آقای رئیسی، شبکه دولتی انگلیس را عصبانی و ناراحت کرد.

بی‌بی‌سی در تحلیلی، با سؤال‌برانگیز خواندن نتایج نظرسنجی موسسه گالوپ می‌نویسد: «انتشار نظرسنجی موسسه گالوپ سروصدای زیادی ایجاد کرد. طبق توضیحاتی که در خبر منتشره از سوی گالوپ ارائه شده، نظرسنجی مزبور بین روزهای ۲۴ تا ۳۱ آگوست (۲ تا ۹ شهریور) در تماس تلفنی با ۱۰۱۱ نفر افراد بالای ۱۵ سال در داخل ایران صورت گرفته است. نتایج نظرسنجی مزبور نشان می‌دهد که ۷۲ درصد سؤال‌شوندگان، عملکرد آقای ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران را تایید کرده‌اند. میزان اعتماد به این نتایج، از دید موسسه گالوپ ۹۵ درصد است. اما چرا این نتایج سؤال، سؤال‌برانگیز است. ابراهیم رئیسی، روز ۵ اوت در برابر مجلس سوگند یاد کرده است. نظرسنجی گالوپ تنها ۱۹ روز بعد از این تاریخ آغاز شده و تا یک هفته ادامه داشته است. سؤال نخست این است که، مردم ایران چطور ظرف مدت ۱۹ روز توانسته‌اند عملکرد آقای رئیسی را ارزیابی کنند؟ موضوع قدری غامض‌تر می‌شود وقتی نتایج نظرسنجی را با نتایج انتخابات ریاست جمهوری که دو ماه پیش از نظرسنجی انجام شده مقایسه کنیم.

در انتخابات خرداد ماه آقای رئیسی حدود ۳۰ درصد از مجموع آراء واجدین شرایط (۱۸ میلیون از ۵۹ میلیون) را به خود اختصاص داد. حال یک جهش ۴۲ درصدی در افکار عمومی را آن هم تنها بعد از ۱۹ روز شروع به کار دولت جدید چگونه می‌توان توضیح داد؟ معنای چنین نتیجه‌ای این است که آقای رئیسی ظرف کمتر از سه هفته توانسته تعداد حامیانش را به بیش از دو برابر افزایش دهد. گالوپ، یکی از دلایل اعتماد ۵۹ درصدی به حکومت را در سه هفته آغاز به کار آقای رئیسی، افزایش واکسیناسیون به سطح ۵۰ درصد جمعیت کشور می‌داند. اولا نفس این مقایسه دارای مشکل است: چون بعد از انتخاب رئیسی، به مدت دو ماه همان دولت روحانی اداره امور را در دست داشته است لذا افزایش تعداد افراد واکسینه شده تنها مربوط به ۳ هفته کار دولت آقای رئیسی نبوده است. ثانیا، در تاریخی که نظرسنجی صورت گرفته تنها افراد بالای ۵۰ سال واکسینه می‌شدند. ثالثا، نوعی از برداشت در شبکه‌های اجتماعی فارسی‌زبان وجود داشته و همچنان وجود دارد که جناح تندرو مانع از واردات واکسن در زمان آقای روحانی می‌شده و بعد از استقرار دولت رئیسی ناگهان تمام محدودیت‌ها برداشته شده است.

از مشکلات فوق که بگذریم اصولا در مورد نتایج نظرسنجی‌ها، به خصوص در مواردی که برگزارکنندگان موسسات خارجی هستند، باید جانب احتیاط را در پیش گرفت. به دلایل زیر: فضای ایران یک فضای امنیتی است. در این فضا اگر نتایج یک نظرسنجی با دیدگاه‌ها، مقبولیت، و مشروعیت نظام در تضاد قرار بگیرد دست‌اندرکاران انجام نظرسنجی (سوال‌کنندگان) در خطر برخورد جناح تندرو قرار می‌گیرند. از طرف دیگر در این فضای امنیتی، طبیعی است که سوال شوندگان نیز به‌طور جدی محتاط برخورد کنند چرا که نمی‌دانند آن سوی خط تلفن واقعاً چه کسی از آنان نظرخواهی می‌کند».

فضاسازی بی‌بی‌سی در حالی است که بنابر اعلام گالوپ «با آنکه حسن روحانی در رسانه‌های غربی به‌عنوان رئیس‌جمهور میانه‌رو شناخته می‌شد رضایت از عملکرد او در هیچ‌یک از نظرسنجی‌های این مرکز به بالاتر از ۵۰ درصد نرسید. در آخرین نظرسنجی از مقبولیت دولت روحانی که در نوامبر ۲۰۲۰ انجام شد تنها یک سوم (۳۲ درصد)ایرانی‌ها از عملکرد او ابراز رضایت کردند و میزان نارضایتی از عملکرد او و دولتش به رقم ۶۳ درصد رسیده بود. واکسیناسیون گسترده و فراهم کردن زمینه دسترسی مردم به واکسن، یکی از دلایل جهش در اعتماد به او در این نظرسنجی بوده است. چنانچه دولت رئیسی بتواند به وعده‌هایش در زمینه مقابله با کرونا و بهبود زندگی مردم کمک کند ایران در برابر فشارهای خارجی مقاوم‌تر خواهد شد. از سوی دیگر درباره توجیهات و تشکیکات بی‌بی‌سی گفتنی است: اولا افزایش مقبولیت و محبوبیت آقای رئیسی امری دفعتا نیست بلکه این روند به اعتبار کارنامه موفق او در ریاست قوه قضائیه به مدت بیش از دو سال، دائما افزایشی بوده است.

ثانیا دولت جدید به واسطه رایزنی‌های جدی توانست واردات قطره چکانی واکسن را به موج موثر واردات و واکسیناسیون عمومی تغییر دهد و صف‌های آزاردهنده را برطرف کند و حال آنکه همین واردات در دولت سابق به‌خاطر کوتاهی در رایزنی‌های دیپلماتیک، کم فروغ بود. در کنار این موضوع، انجام سفرهای استانی و حضور هفتگی رئیس‌جمهور در میان مردم، تصویری مردمی از دولت به دست داد.

ثالثا در نظرسنجی مشابه دانشگاه مریلند نیز آمار و ارقام موسسه گالوپ تایید می‌شود که آن هم تودهنی به شبکه دولتی انگلیس است. در نظرسنجی مریلند، بیش از ۱۳ درصد مردم گفته‌اند به‌خاطر نگرانی کرونا در انتخابات شرکت نکرده‌اند و ۲۵ درصد هم گفته‌اند که پیش‌بینی می‌کردند آقای رئیسی انتخاب می‌شود. اتفاقا در نظرسنجی‌ها پیش از انتخابات هم محبوبیت آقای رئیسی بالای ۶۵ تا هفتاد درصد بود.

رابعا اگر کسی نظر مخالف هم داشته باشد، دلیلی ندارد در تایید حرف بزند و کافی است که بگوید در نظرسنجی شرکت نمی‌کند؛ چنانکه برخی افراد به دلایل مختلف در نظرسنجی‌ها شرکت نمی‌کنند.

و بالاخره اینکه، بی‌بی‌سی در حالی اصرار دارد نظرسنجی گالوپ (و لابد دانشگاه مریلند) درباره محبوبیت و مقبولیت آقای رئیس در میان ملت ایران را انکار کند که مدت‌ها قبل از انتخابات و در چند نوبت، به این مقبولیت بی‌نظیر در میان سیاستمداران دیگر ایرانی اذعان کرده بود!

بعد از ۶ سال مذاکره فرسایشی هنوز نمی‌دانید آمریکا چه می‌خواهد؟!

روزنامه زنجیره‌ای اعتماد می‌گوید: دولت جدید سیاست بشین و تماشا کن را در حوزه دیپلماسی در پیش گرفته است.

این روزنامه به قلم یکی از همکاران دفتر رئیس‌جمهور سابق نوشت: «مسئولان دیپلماسی کشور، گویی در فراغت کامل قلیان چاق کرده‌اند و با پک